

sobą dość chaotycznie książek – przy stosach porządkowanych dopiero⁶ lub wypisywanych na nowo kart katalogowych itd., itd. Natomiast posłałem tam opracowany specjalnie referat (w maszynopisie), z którego zresztą, jak później się dowiedziałem, nie skorzystano, a który się może nawet gdzieś tam przypadkiem zachował (?), co byłoby miłą dziś niespodzianką, bo kopii wtedy nie przechowywałem. Lecz to już czasy i sprawy w wysokim stopniu odmienne, tutaj nienależące.

Cóż zaś obecnie, z perspektywy nie samych tylko lat czterdziestu, ale i wszystkich późniejszych, jakżeż niekiedy trudnych, czasem wysoce bolesnych, choć rzetelnie a uczciwie wypracowanych, naszych doświadczeń zbiorowych – chciałoby się o całej tej sprawie oraz o własnej w niej ongiś, naszej też „częście” powiedzieć? Tam zwłaszcza, gdzie od razu ciśnie się samorzutnie pod pióro istny gąszcz myśli czy skojarzeń historycznych, z przytoczonym powyżej znanym już wpisem Sienkiewiczowskim (z r. 1903) do wspomnianej księgi pamiątkowej oo. paulinów, iż w *Częstochowie, na Jasnej Górze, bije nieśmiertelne serce Polskiego Ludu*, jak również i drugim, o kilka wieków starszym a niezwykle celnym zdaniem Tomasza á Kempis (pozostałym mi z czasów jeszcze wojennych), że *bez pracy nie ma odpoczynku, bez walki nie ma zwycięstwa*.

Otóż co do mnie, to dwie przede wszystkim konstatacje, a zarazem i nieodparte osobiście wrażenia, narzucają się dzisiaj w sposób szczególnie widoczny. Pierwszą z nich jest więc głębokie przekonanie, że nasze młodzieńcze ongiś, tak żywiołowe czy odruchowe zwrócenie się zbiorowe w roku 1936 i następnych – z błagalnym ślubowaniem oraz żarliwą modlitwą o pomoc i opiekę do Tej, *co Jasnej bronii Częstochowy i w Ostrej święci*

Bramie – było instynktownym, szczególnie celnym wycuciem idących ku nam nieuchronnie straszliwych lat grozy i zniszczenia. A równocześnie najlepszym w danej sytuacji przygotowaniem się duchowym i jedyną realną, choć niematerialną oczywiście, nadzieją i rękojmią na przyszłość. Natomiast drugą, nasuwającą mi się przy tym myślą jest zwykle, ludzkie uczucie wzruszenia i wdzięczności, że w tak bardzo trudnych a tragicznie smutnych czasach – bez jakiegokolwiek z mej strony zasługi, przypadł mi w udziale dar bezcenny: uczestniczenia z takimi ludźmi, jak owi koledzy-przyjaciele z tamtych lat, w pamiętnych dla nas ślubowaniach wojennych młodzieży polskiej w czcigodnym sanktuarium maryjnym na Jasnej Górze.

Tadeusz Ulewicz

Przedruk z „Studia Claromontana”, 4, 1984 r. Tekst częściowo zmieniony przez autora.

¹ W urzędowym zaświadczeniu o zgonie (Todesbescheinigung) podano datę 27 maja 1941 r. Zob. też B. Olszewicz, *Lista strat kultury polskiej (I LX 1939–I III 1946)*, Warszawa 1947, s. 134.

² Rady Głównej Opiekuńczej przy polskim Czerwonym Krzyżu.

³ Mam poczucie, że jednym z nich był niezapomniany ks. Edward Detkens z Warszawy, lecz podpisu jego nie ma na naszym wpisie. Mogłem się więc pomylić.

⁴ Bliższe z tego zakresu dane zob. [w:] *Ne cedat Academia. Kartki z dziejów tajnego nauczania w Uniwersytecie Jagiellońskim, 1939–1945*, oprac. M. i A. Zarebowie, Kraków 1975, *passim*.

⁵ Obecny bowiem wśród nas ks. J. Buba jakoś się na liście nie wpisał. Chyba przez niedopatrzenie.

⁶ Dane szczegółowe [w:] *Dzieje Katedry Historii Literatury Polskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim. Zarys monograficzny*, pod red. T. Ulewicza, Kraków 1966, s. 261 nn.

WPISANY W JASNĄ GÓRĘ

Więzi Karola Wojtyły – przyszłego papieża Jana Pawła II z Jasną Górą sięgają lat szkolnych: pielgrzymował tutaj z ojcem po śmierci matki, a jako 12-letni chłopiec w 1932 roku z rodzinną parafią z Wadowic w Roku Jubileuszu 550-lecia sanktuarium jasnogórskiego. Pątnicze więzi utrwalał jako student, uczestniczył w akademickiej pielgrzymce 18 maja 1939 roku, a także przybywał konspiracyjnie w czasie drugiej wojny światowej z kolegami (1942, 1943), by kontynuować tradycje ślubowań akademickich, złożonych w 1936 roku na Jasnej Górze. Jako młody duszpasterz akademicki, w cywilnym ubraniu, odbywał ze studentami rowerowe pielgrzymki z Krakowa szlakiem

Jasna Góra – przybycie Jana Pawła II na VI Światowy Dzień Młodzieży, sierpień 1991 r.

Jury Krakowsko-Częstochowskiej (1953–1957), wywołując zdziwienie spotykanych po drodze duszpasterzy. Po święceniach biskupich, otrzymanych w katedrze wawelskiej w Krakowie, 28 września 1958 roku w nocy przybył z gronem przyjaciół na Jasną Górę, by odprawić prymicyjną biskupią mszę św. i zawierzyć Maryi swoją posługę, naznaczoną maryjnym herbem z zawołaniem „Totus Tuus”. Wyznał: *Formuła ta nie ma tylko charakteru pobożnościowego, nie jest wyrazem tylko dewocji, lecz czymś więcej.*

Jako biskup metropolita krakowski kardynał Karol Wojtyła wygłaszał na Jasnej Górze przemówienia i homilie (ponad 100 razy) do wieloty-

sięcznych rzesz pielgrzymów podczas największych uroczystości jasnogórskich i podczas ogólnopolskich pielgrzymek, aktualizował treści związane z różnymi formami pobożności maryjnej w perspektywie życia społecznego i politycznego, co było niezwykle ważne dla zniewalanego narodu, gdyż społeczeństwo polskie poddawano administracyjnie ateizacji i laicyzacji, z różnym natężeniem, uwarunkowanym sytuacją polityczną w kraju, a także w całym bloku komunistycznym. Uczestniczył w konferencjach i dorocznych rekolekcjach episkopatu Polski w latach 1958–1978, odbywanych w klasztorze jasnogórskim. Zapraszał tutaj krakowskie prezbiterium i lud wierny archidiecezji.

Nawyki jasnogórski pielgrzymowania, jak sam to określił, kontynuował jako papież, nawiedzał także sanktuaria na terenie Italii i w innych krajach, niemniej jedynie na Jasną Górę pielgrzymował sześćkrotnie (1979, 1983, 1987, 1991, 1997, 1999). Żadne ze światowych sanktuariów nie zostało ubogacone tak wielkim ładunkiem myśli i serca.

IDEOWE PRZESŁANIE PIELGRZYMEK JANA PAWŁA II

Jasnogórskie pielgrzymki Jana Pawła II nie były tylko epizodami związanymi z okolicznościowymi wydarzeniami, uwarunkowanymi aktualną sytuacją i nastrojami społecznymi. Ojciec Święty kształtował je w szerokim kontekście duszpasterskiej troski Kościoła o losy wiernych i całego narodu w czasach współczesnych i przyszłości. Niezależnie od tego uniwersalnego ukierunkowania, każda z pielgrzymek jasnogórskich miała swoją specyfikę i przesłanie.

Jan Paweł II w czasie pierwszej pielgrzymki (4–6 czerwca 1979 r.) promował Jasną Górę jako przestrzeń wolności: *Tutaj zawsze byliśmy wolni*. To syntetyczne określenie wyraża istotę charyzmatu tego miejsca i roli, jaką spełnia kult Jasnogórskiej Królowej Polski w kulturze religijnej, narodowej, rodzinnej i osobistej wielu Polaków. W medytacyjnym rozważaniu, złączonym z modlitwą *Apelu Jasnogórskiego*, dokonał interpretacji teologicznej triady słów: jestem – pamiętam – czuam, wskazując młodzieży konsekwencje i ich znaczenie, obejmujące całokształt życia duchowego i moralnego.

Podczas drugiej pielgrzymki w 1983 roku (18–19 czerwca), związanej z Jubileuszem 600-lecia Jasnej Góry, odbywającej

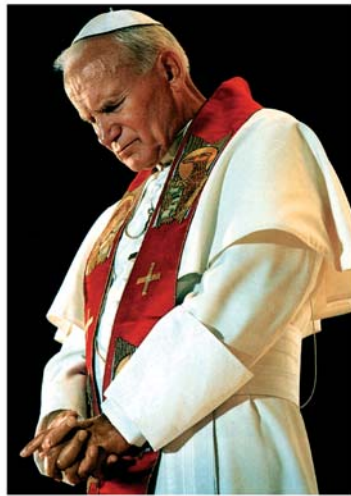
się w czasie zawieszenia stanu wojennego, Ojciec Święty podjął szerzej temat wolności, wskazując na jej wymiar religijny, który niesie skutki społeczne. Wolność osoby stanowi fundament wolności narodu. Słowa Jana Pawła II wywołały dezaprobatę władz państwowych. Następnego dnia w godzinach porannych delegacja

rządowa w osobach ministra Adama Łopatki, generała Konrada Straszewskiego i ministra Jerzego Kuberńskiego przybyła do klasztoru z protestem w imieniu generała Wojciecha Jaruzelskiego, że kazanie wieczorne miało charakter podburzający, nieprawdziwy i niesprawiedliwy. Przedstawiciele władz państwowych otrzymali pisemną odpowiedź, że Papież jako nauczyciel wiary i moralności miał prawo i obowiązek prowadzić dialog z konkretnym człowiekiem, dlatego nie mógł poprzestać na wypowiedziach ogólnikowych.

Także przeżywana 12–13 czerwca 1987 roku (jako dopełnienie II Ogólnopolskiego Kongresu Eucharystycznego) trzecia pielgrzymka stała się okazją do rozwinięcia kolejny raz na Jasnej Górze przez Jana Pawła II tematu wolności: *Niech trwa eucharystyczne wychowanie wolności z pokolenia na pokolenie*. Fundamentem wolności jest miłość, uczymy się i stajemy się zdolni ją praktykować przez doświadczanie

mocy Eucharystii, spotkania z Chrystusem, który do końca nas umiłował.

Do tematu organicznego zespolenia kultu Jasnogórskiej Bogurodzicy Królowej Polski z dziejami narodu – odczytując jego wymiar uniwersalny – Papież nawiązywał niejednokrotnie. Przekonanie Jana Pawła II o integracyjnej roli kultu Jasnogórskiej Bogurodzicy dla Wschodu i Zachodu znalazło wyraz w dniach 14–16 lipca 1991 roku podczas VI Światowego Dnia Młodzieży, odbywającego się pod hasłem: *Otrzymaliście Ducha przybrania za synów* (Rz 8,15) z udziałem około 1,7 miliona pielgrzymów, w tym około 200 tysięcy z terenów Związku Radzieckiego. Duchowy szlak do tego spotkania znaczył Ojciec Święty modlitwami wypowiadany publicznie w Watykanie w ciągu niemal całego roku poprzedzającego to wydarzenie, wskazując specyficzne elementy maryjności europejskich narodów, w różnym stopniu związanych z Jasnogórską Matką Kościoła. Młodzież duchowo umocniona miała budować europejski dom na wartościach chrześcijańskich.

Jan Paweł II na Jasnej Górze (1979, 1983, 1991)

Archiwum Jasnej Góry

Dwie ostatnie pielgrzymki (1997 i 1999) należały do najkrótszych, trwały zaledwie kilka godzin. Ostatnią, 17 czerwca 1999 roku, odbył Papież z własnej inicjatywy, nieprzewidziana była bowiem w oficjalnym programie Jego pobytu w Polsce, co nie przeszkodziło setkom tysięcy wiernych (ok. 800 tys.) przybyć na spotkanie z Ojcem Świętym.

W czasie pielgrzymki 4 czerwca 1997 roku Jan Paweł II w modlitwie wypowiedzianej przed Wizerunkiem Jasnogórskiej Matki Kościoła zawierzył *wszystkie kontynenty, kraje i narody, które uwierzyły w Jezusa Chrystusa i rozpoznały w Nim swój znak przewodni w wędrówce przez dzieje, całą ludzkość, również tych, którzy jeszcze szukają drogi do Chrystusa.*

Wspomniane pielgrzymki stanowiły okazję do potwierdzenia charyzmatu jasnogórskiej maryjności naznaczonej zawierzeniem w kontekście zagospodarowywania wolności i w perspektywie Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa.

Papieskie przesłanie płynęło także do pielgrzymów poprzez listy lub telegramy. Kierował je z okazji największych uroczystości jasnogórskich

i niemal do każdej ogólnopolskiej pielgrzymki jasnogórskiej. Symptomatyczny, wyrażający troskę Ojca Świętego o losy Kościoła i narodu pozostaje list skierowany z okazji uroczystości Królowej Polski 3 maja 1996 roku na adres prymasa Polski kardynała Józefa Glempa: *Dzisiaj – w uroczystość Matki Bożej Królowej Polski – myślą, sercem i modlitwą jednoczą się z księdzem prymasem, księżmi kardynałami i biskupami oraz ze wszystkimi wiernymi, którzy zgromadzili się u stóp Pani Jasnogórskiej, aby – jak co roku – zawierzać swój los w Jej Matczyne dłonie. [...] Modlę się, aby w nowej polskiej rzeczywistości to odnowione, pełne ufności oddanie, które nie zniewala, lecz czyni wewnętrznie wolnym, stało się dla każdego wierzącego drogą wyzwolenia z pokusy nijakości. Oby dar zewnętrznej wolności, jaki wypraszałyśmy przed laty u podnóża Jasnej Góry, był stale przyjmowany przez wierzących w Polsce niczym wezwanie do pielęgnowania z radością wolności ducha – tej wolności, która nie waha się z miłością uzależnić od Chrystusa, idąc za głosem Matki: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J 2,5). Jak w 1966 i 1979 roku, tak i dzisiaj modlę się, aby wciąż żywa była wśród Ludu Bożego naszej Ojczyzny świadomość, że to oddanie Maryi i Jej Synowi jest ciągłym wezwaniem do nawrócenia sumień, do uporządkowania życia rodzin, jednostek i środowisk. Matczynej trosce Bogurodzicy zawierzam losy Kościoła i naszej Ojczyzny, i z serca błogosławię.*

W Roku Maryjnym, 26 sierpnia 1988 roku, prezentując charyzmat Jasnej Góry w Watykanie w ramach cyklu poświęconego sanktuarium maryjnym, Jan Paweł II mówił: *Clarus Mons*

– Sanktuarium Królowej Polski. Jest ono od sześciu stuleci miejscem szczególnej obecności Bogurodzicy, wielkich uroczystości i pielgrzymek nie tylko Polaków i narodów słowiańskich, ale wielu krajów Europy Zachodniej i całego świata.

FUNKCJE SANKTUARIUM JASNOGÓRSKIEGO

Papież z Polski stał się autorytatywnym interpretatorem funkcji sanktuarium jasnogórskiego. Liczne wypowiedzi o nim można ująć w czterech odniesieniach.

Jasna Góra jest miejscem doświadczenia szczególnej obecności Matki Bożej. *Przyzwyczajali się [Polacy] ze wszystkim przychodzić na Jasną Górę, aby mówić o wszystkim swojej Matce – Tej, która tutaj nie tylko ma swój Obraz, swój Wizerunek, jeden z najbardziej znanych i najbardziej czczonych na całym świecie – ale która tutaj w jakiś szczególny sposób jest obecna.*

Jeszcze bardziej wskazuje wewnętrzną łączność Maryi Jasnogórskiej z Narodem: *Tyle razy przybywaaliśmy [...], aby usłyszeć, jak bije serce Kościoła i serce Ojczyzny w Sercu Matki. [...]*

Jasna Góra jest sanktuarium Narodu.

Drugą znamioną funkcję stanowi ewangelizacja. Ewangelizacja jest zakorzeniona w misterium częstochowskiego sanktuarium. Jasnogórska ewangelizacja posiada wymiar maryjny i dzięki temu *Słowo Dobrej Nowiny uzyskuje tutaj jakąś wyjątkową wyrazistość, a równocześnie zostaje jakoby zapośredniczone przez Matkę. Maryja pomaga usłyszeć słowa: Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie (J 2,5).*

Wiodącą wśród wypowiedzi pozostaje homilia wygłoszona na Jasnej Górze 19 czerwca 1983 roku podczas mszy świętej z okazji Jubileuszu 600-lecia. W niej Jan Paweł II odczytuje przedziwną tajemnicę jasnogórskiego sanktuarium w świetle tekstów liturgicznych z mszy św. o Matce Bożej Jasnogórskiej (26 sierpnia). Maryja mówi na Jasnej Górze – podobnie jak w Kanie Galilejskiej – *zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie*, pełniąc w ten sposób niejako posługę ewangelizacyjną na Jasnej Górze: *Maryja w Kanie Galilejskiej współpracuje ze swoim Synem. To samo dzieje się na Jasnej Górze.*

Jasna Góra jest miejscem odzyskiwania prawdziwej godności przybranych synów Bożych przez sakrament pojednania.

W syntetycznej wypowiedzi z okazji Jubileuszu 600-lecia Jan Paweł II potwierdza aktualizowanie się procesu dziejów zbawienia w sanktuarium przez posługę ewangelizacyjną i sakramentalną.

Kolejną funkcję jasnogórskiego sanktuarium stanowi eklesjalno-twórcze ukierunkowanie maryjności. Znajdowało to wyraz

Jasna Góra, kaplica Matki Bożej – modlitwa Jana Pawła II

K. Świertek, Archiwum Jasnej Góry

w wielokrotnym zawierzeniu przez Jana Pawła II Jasnogórskiej Bogurodzicy całego Kościoła. W czasie pierwszej pielgrzymki Ojciec Święty modlił się: *Jasnogórska Matko Kościoła. Raz jeszcze oddaję Ci siebie w macierzyńską niewolę miłości wedle mojego zawołania Totus Tuus! Oddaję Ci cały Kościół – wszędzie, aż do najdalszych krańców ziemi! Oddaję Ci ludzkość i wszystkich ludzi – moich braci. Wszystkie ludy i narody. Oddaję Ci Europę i wszystkie kontynenty. Oddaję Ci Rzym i Polskę. Zjednoczone przez Twego sługę nowym węzłem miłości.*

Polecał również sprawę zjednoczenia Kościoła i wyzwolenia narodów doświadczających zniewolenia ze strony systemu totalitarnego. W adwencie poprzedzającym Jubileusz 2000-lecia Chrześcijaństwa zawierał przygotowanie i owocne jego przeżycie. Wyrazem eklesjalnego wymiaru jasnogórskiej maryjności jest określenie „Jasnogórska Matka Kościoła”. Wzywał niejednokrotnie pielgrzymów jasnogórskich do postawy odpowiedzialności za Kościół na całym okręgu ziemi (13 czerwca 1987).

Rolę jednoczenia Jan Paweł II odczytuje niejako zakodowaną w samym Obrazie jasnogórskim: *Ten starożytny Wizerunek, który nosi na sobie znamiona chrześcijaństwa na Wschodzie i na Zachodzie, jest oznaką jedności tych dwóch światów, bogactw i kultur, które poprzez chrzest św. spotkały się i zjednoczyły w Chrystusie.*

Funkcję narodowo-twórczą Jasnej Góry wypuklił Papież w czasie pierwszej pielgrzymki w 1979 roku i piątą w 1997 roku: *Jasna Góra jest wewnętrznym spoiwem życia Narodu, jest siłą, która chwyta głęboko za serce i trzyma Naród cały w pokornej a mocnej postawie wierności Bogu, Kościołowi i jego hierarchii [...]. Można na różne sposoby pisać dzieje Polski, zwłaszcza ostatnich stuleci, można je interpretować wedle wielorakiego klucza. Jeśli jednak chcemy dowiedzieć się, jak płyną te dzieje w sercach Polaków, trzeba przyjść tutaj [...] trzeba usłyszeć echo całego życia Narodu w sercu jego Matki i Królowej.*

Funkcja ta znalazła również wyraz w cyklu 77 modlitw *Pani Jasnogórska, weź w opiekę Naród cały* wypowiedzianych na placu św. Piotra w czasie stanu wojennego (13 grudnia 1981 r. – 6 lipca 1983 r.), naznaczonych przywoływaniem Jasnogórskiej Bogurodzicy Królowej Polski. Wspomniana funkcja nie sprzeciwia się uniwersalnemu oddziaływaniu Jasnej Góry, co wyraziło się również w modlitwach przed czwartą pielgrzymką do Ojczyzny. Jan Paweł II podczas śródowych audiencji generalnych (14 lutego 1990 r. – 29 maja 1991 r.) modlił się do Matki Bożej Jasnogórskiej 61 razy, polecając Jej przemiany dokonujące się w Polsce oraz w krajach Europy Wschodniej i Środkowej. W modlitwach tych przypominał wkład polskiego narodu do europejskiego dziedzictwa kultury religijnej i politycznej. Tym samym wskazał

na europejski wymiar jasnogórskiego kultu maryjnego. Poprzez te modlitwy Ojciec Święty wpisywał Jasną Górę w świadomość Kościoła powszechnego.

CHARAKTERYSTYCZNE PRZEJAWY JASNOGÓRSKIEJ MARYJNOŚCI

Jasna Góra stała się dla polskiego Papieża szkołą synowskiego zawierzenia Matce Bożej. *Jestem człowiekiem zawierzenia. Nauczyłem się nim być tutaj!* – wyznał 4 czerwca 1979 roku wobec ponadpółmilionowej rzeszy pielgrzymów wypełniających plac Jasnogórski.

Dziedzictwo Jasnogórskiego Aktu Oddania Maryi w Niewolę Miłości za Wolność Kościoła w świecie i w Polsce z 1966 roku określił Jan Paweł II jako *maryjną polską drogę* nowej ewangelizacji, nawiązując do pogłębionej refleksji nad nim i jego aktualnością. Wartość tego Aktu, *przejrzystego chrystocentrycznego* – jak mówi Następca św. Piotra – wynika także z wielkich owoców, jakie wydał program duszpasterski z nim związany, w połączeniu z peregrynacją Jasnogórskiego Obrazu, *i to w okresie wielkiego*

Jan Paweł II na Jasnej Górze (1999)

Archiwum Jasnej Góry

zmagania o dusze Polaków. Jan Paweł II, wskazując na zrab antropologiczny jasnogórskiego zawierzenia, podkreśla sens oddania w niewolę Maryi: *Wiadomo przecież, że kiedy mówi się o „niewoli”, wskazuje się na wolność. Oddanie z miłości ma wychować ludzką wolność. Wolność – wolną wolę osób, pośrednio całego społeczeństwa [...] ma zmagać się o dobro, o właściwe użycie wolności wśród naszych Rodaków. Jest to zawsze i wszędzie użycie wolności w prawdzie.* Wychowaniu ludzkiej wolności ma służyć nowa ewangelizacja. Każda dobrze zorganizowana pielgrzymka stanowi formę integralnej ewangelizacji.

Papieska aktualizacja jasnogórskiej pobożności maryjnej związanej z Aktem Oddania Maryi ukierunkowuje ją społecznie: *Na tle głębokiego kryzysu, jaki obecnie przeżywa nasz kraj, wydaje się, iż nowa „cena wolności”, do której wzywa Akt milenijny musi być rozpatrywana pod kątem dobrze rozumianych uprawnień człowieka, także [...] w dziedzinie ekonomiczno-społecznej. Akt jasnogórski nie uchyla się od takiej również interpretacji, jeżeli sobie uprzytomnimy, że ta sama sprawa była już zawarta w słowach Jana Kazimierza.*

Zwieńczenie wielokrotnego zawierzenia Maryi Jasnogórskiej, którego Jan Paweł II był nauczycielem, znalazło wyraz w przekazanych dla Wizerunku Jasnogórskiego z okazji Jubileuszu 350-lecia cudownej obrony Jasnej Góry złotych koronach z napisem „Totus Tuus” i listu, w którym w przededniu odejścia do Domu Ojca (1 kwietnia 2005 r.) wyznawał: *Zawierzam naszą*

Ojczyznę, cały Kościół i siebie samego Jej Matczynej opiece „Totus Tuus”.

Wiele razy Ojciec Święty podkreślał też organiczną więź zawierzenia Maryi z Apelem Jasnogórskim, stąd też refleksją obejmował go niejednokrotnie. W specjalnym Liście wydanym z okazji 50-lecia powstania *Apelu Jasnogórskiego* zarysował perspektywę roli, jaką on spełniał na przestrzeni ostatniego półwiecza w życiu Narodu i Kościoła w Polsce. Przypomniawszy, że w 1991 roku na Jasnej Górze: *te słowa [Apelu] dałem i równocześnie zadałem młodym ludziom [...] jako program świętości na nowe tysiąclecie*. Złożył też osobiste wyznanie: *Stale powtarzam tę modlitwę, zanosząc przed oblicze Czarnej Madonny wszystkie sprawy Polski, świata i Kościoła na całym okręgu ziemi*.

JASNA GÓRA W PRZESTRZENI KOŚCIOŁA POWSZECHNEGO

Jasnogórskie sanktuarium, jako miejsce szczególnej obecności Maryi w tajemnicy Chrystusa i Kościoła a także Narodu, już wcześniej otrzymało teologiczną wykładnię, jednak zostało nobilitowane w wymiarze Kościoła powszechnego dzięki wymienieniu go przez Ojca Świętego w encyklice maryjnej *Redemptoris Mater* (1987 r.) wśród największych sanktuariów świata: *Jakże nie wspomnieć Jasnej Góry na mojej ojczystej ziemi* (RM 25).

Okazję do zaktualizowania obecności Jasnej Góry we współczesnej rzeczywistości Kościoła stanowiły obchody Roku Maryjnego 1987–1988. Oryginalną formą było wspólne celebrowanie 6 czerwca 1987 roku inauguracji Roku Maryjnego przez Jana Pawła II w łączności z piętnastoma sanktuariami maryjnymi w świecie poprzez modlitwę różańcową, którą transmitowano wówczas z kaplicy Cudownego Obrazu z udziałem Matki Teresy z Kalkuty – laureatki Pokojowej Nagrody Nobla. Sanktuarium oblegała rzesza pielgrzymów.

Dla utrwalenia obecności Jasnej Góry w świadomości Kościoła i świata znaczącą decyzją było wskazanie przez Jana Pawła II sanktuarium jako miejsca obchodu, 11 lutego 1994 roku, II

Światowego Dnia Chorego. Pod przewodnictwem delegowanego przez Ojca Świętego kardynała Fiorenzo Angelini – Przewodniczącego Papieskiej Rady Służby Zdrowia zgromadziło się ponad 10 tysięcy chorych z wielu krajów, a zwłaszcza z Europy Środkowej i Wschodniej.

6 marca 1999 roku, w pierwszą sobotę miesiąca, Jan Paweł II przewodniczył modlitwie różańcowej w Auli Pawła VI w Watykanie, przed obrazem Matki Bożej Jasnogórskiej. Dzięki połączeniu radiowemu – telemostowi, w modlitwie uczestniczyła młodzież akademicka zgromadzona na Jasnej Górze w kaplicy Cudownego Obrazu wraz z młodzieżą w Santiago de Compostela, Nowym Jorku i Buenos Aires. Na zakończenie Ojciec Święty wezwał młodych w sanktuarium jasnogórskim, aby Maryi zawierzyli wszelkie inicjatywy duszpasterskie, związane z przygotowaniem studiującej młodzieży do Trzeciego Tysiąclecia.

Podobną wspólnotę modlitwy różańcowej pod przewodnictwem Jana Pawła II, 1 kwietnia 2000 roku, zorganizowali na placu św. Piotra studenci z Rzymu. Uczestniczyli w niej także – za pośrednictwem radia i telewizji – młodzi ludzie z pięciu krajów świata, zgromadzeni w swoich sanktuariach narodowych, również na Jasnej Górze.

Kilkakrotną łączność poprzez modlitwę różańcową z pielgrzymami jasnogórskimi, zgromadzonymi w sanktuarium, Ojciec Święty dopełnił przez oficjalne przekazanie Jasnej Górze Listu Apostolskiego „Rosarium Virginis Mariae” 6 listopada 2002 roku.

Słowa i gesty Jana Pawła II stanowiły i stanowią szeroko pojętą katechezę maryjną. Oparte na chrześcijańskim kodeksie prawd i wartości, na współczesnej nauce posoborowego Kościoła, pozostają naznaczone odwoływaniem się do inteligencji i woli słuchaczy i wpływają na religijne i moralne postawy wiernych.

Po odejściu jasnogórskiego Papieża z rodu Słowian do Domu Ojca pielgrzymi-turyści z różnych stron świata ze zdumieniem patrzą na rzesze modlących się pątników, a jeszcze bardziej na pas papieski krwią znaczonej, świadka ocalenia życia Jana Pawła II – Człowieka zawierzenia Maryi bez granic: Totus Tuus.

O. Szczepan Z. Jabłoński OSPPE

JASNA GÓRA W ŻYCIU I MYŚLI PRYMASA STEFANA WYSZYŃSKIEGO

Na kilka dni przed śmiercią, 15 maja 1981 roku, prymas Polski Stefan kardynał Wyszyński powiedział do zebranych przy jego łóżku: *Staję na progu Kaplicy Jasnogórskiej i tam zawsze chcę być, choćby mnie wszyscy potrącali. Jestem związany z Jasną Górą teraz i na zawsze. Staję w łączności z Ojcem Świętym, z całym Kościołem i składam hold czci i miłości Jasnogórskiej Matce Kościoła. Postawiłem wszystko na Nią i Jej to zawdzięczam, że miłosierdzie Boże towarzyszyło mi zawsze i wszędzie, szczególnie w najtrudniejszych chwilach życia.*

JASNOGÓRSKA DROGA PRYMASA WYSZYŃSKIEGO

Droga prymasa Wyszyńskiego na Jasną Górę, i przez Jasną Górę, rozpoczęła się we wczesnym dzieciństwie. Z domu rodzinnego wyniósł wspomnienie serdecznej czci maryjnej, gdyż nie tylko dużo modlono się w jego rodzinie, ale rodzice często pielgrzymowali: matka do Ostrej Bramy, ojciec zaś na Jasną Górę. – *Te podróże moich rodziców* – wyznał później prymas – *ich dążenia i rozmowy, wspomnienia łask otrzymanych i uzyskanych*